

CYNGOR BRO MORGANNWG

Cofnodion cyfarfod Hybrid a gynhaliwyd ar 14 Gorffennaf, 2025.

Mae'r agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd Naomi Marshallsea (Maer), Y Cynghorwyr Anne Asbrey, Julie Aviet, Gareth Ball, Rhiannon Birch, Bronwen Brooks, Ian Buckley, Lis Burnett, George Carroll, Christine Cave, Janice Charles, Millie Collins, Marianne Cowpe, Pamela Drake, Vincent Driscoll, Anthony Ernest, Robert Fisher, Christopher Franks, Wendy Gilligan, Russell Godfrey, Emma Goodjohn, Ewan Goodjohn, Stephen Haines, William Hennessy, Nic Hodges, Mark Hooper, Gwyn John, Dr. Ian Johnson, Susan Lloyd-Selby, Belinda Loveluck-Edwards, Julie Lynch-Wilson, Kevin Mahoney, Michael Morgan, Jayne Norman, Helen Payne, Elliot Penn, Sandra Perkes, Ian Perry, Joanna Protheroe, Ruba Sivagnanam, Carys Stallard, Neil Thomas, Rhys Thomas, Margaret Wilkinson, Edward Williams, Mark Wilson a Nicholas Wood.

171 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Maer y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

172 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan y Cynghorwyr Gillian Bruce, Samantha Campbell, Charles Champion, Sally Hanks, Catherine Iannucci-Williams a Steffan Wiliam.

173 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau buddiant.

174 COFNODION –

PENDERFYNWYD – Y dylid cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Ebrill, 2025 a'r Cyfarfod Blynyddol a gynhaliwyd ar 7 Mai, 2025 fel cofnod cywir.

175 CYHOEDDIADAU –

Rhannodd y Maer eu bod yn drist o gyhoeddi marwolaeth y Cynghorydd Howard Hamilton, Aelod o Gyngor Bro Morganwg a Chyngor Tref y Barri, a myfyriodd ar rai

o'u gwaith yn y gymuned leol, megis ei ymwneud â Chanolfan Plant Gibbonsdown. Rhannodd y Maer eiriau'r Cynghorydd Loveluck-Edwards ynghylch sut y gwnaeth y Cynghorydd Hamilton ei chroesawu a'i chyflwyno i gymuned Bro Morganwg, a sut y triniodd bobl â thrugaredd, undod a natur ofalgar bob amser, hyd yn oed mewn iechyd sy'n dirywio. Mynegodd y Maer gydymdeimlad â'r teulu ac arweiniodd foment o goffáu.

Rhannodd y Maer hefyd rai gweithgareddau eraill a gynhaliwyd, megis mynychu digwyddiad gyda'r Lleng Brydeinig Frenhinol a oedd yn coffáu Diwrnod Dunkirk, a fynychwyd gan gyn-filwyr a phobl ifanc o ysgol leol, cymryd rhan yn y ras hwyl fel rhan o ras 10k Race 4 Wales y Barri, a hefyd agor y parth cryfder newydd yn y gampfa yng Nghanolfan Hamdden y Barri.

176 CWESTIYNAU GAN Y CYHOEDD –

Cyflwynwyd y cwestiynau canlynol yn unol â'r protocol y cytunwyd arno gan y Cyngor ar 5 Mai, 2010.

(i) **Cwestiwn gan Mr. D. Weston**

Mae menter ddiweddar yr Awdurdod Lleol sy'n ymwneud â chael gwared ar finiau sbwriel a newidiadau bagiau du yn ardal y Barri wedi bod yn anghyfleustra i mi. Rwyf wedi mynd allan i gasglu sbwriel yn fy ardal leol ar sawl achlysur. Cafodd y sbwriel a gasglais ei roi mewn bag du a'i roi gyda fy sbwriel fy hun ar gyfer y casgliad wythnosol. Rwyf bellach wedi fy nghyfyngu i dri bag sbwriel du, unwaith bob tair wythnos; nid oes gennyf y capasiti i gynnwys bag o sbwriel cyhoeddus yn fy lwfans gwastraff personol. Rwyf wedi ceisio casglu sbwriel mewn bag plastig archfarchnad llai (nad oes llawer ohonynt gennyf gan fy mod yn anaml yn gofyn am fag o archfarchnadoedd ac ati) ac yna rhoi hwn mewn bin sbwriel y Cyngor. Gan fod llawer o'r biniau sbwriel wedi'u gwaredu, mae'r rhai sy'n weddill yn aml yn gorlifo. Rwyf wedi ceisio casglu sbwriel a rhoi hwn yn uniongyrchol mewn bag du a rhoi hwn wrth ymyl bin sbwriel i'w gasglu. Dywedwyd wrthyf fod hyn yn cael ei ddosbarthu fel tipio anghyfreithlon y gallwn gael fy erlyn amdano. Gan fy mod wedi fy ngadael heb unrhyw ffordd y gallaf feddwl amdani o waredu gwastraff cyhoeddus, mewn ffordd hawdd a chyfleus, rwyf wedi ymatal rhag casglu sbwriel yn yr ardal. A allech chi roi gwybod i mi am ffordd ymlaen? Lleoliadau lle rwy'n credu y dylid darparu biniau sbwriel yn fy nghymuned leol, 1. Ar y ffordd i Fynwent y Barri mae biniau ar bob ochr i'r ffordd. Mae angen ychwanegu bin ychwanegol ar bob ochr i'r ffordd gan eu bod yn aml yn llawn ac yn gorlifo gyda sbwriel yna'n cael ei chwythu i'r ardal wedi'i thirlunio'n ddiweddar. 2. I'r dde o'r fynedfa i Fynwent y Barri mae bin wedi'i waredu.

Defnyddiwyd hwn yn dda; mae tipio anghyfreithlon wedi digwydd ers i'r bin gael ei waredu. 3. Oddi ar Slade Road mae ffordd pen caeedig sy'n arwain at randiroedd a llwybr troed sy'n cysylltu â'r Fynwent a White Farm. Defnyddiwyd hwn yn dda ac os oes gennyf wastraff cŵn, nid oes gennyf unman i'w roi ar fy ffordd adref ar ôl gwaredu'r bin sbwriel hwn. 4. Yn yr ardal werdd ger Kwik Fit ac yn gyfagos i'r groesfan sebra. Defnyddiwyd y rhain yn dda. 5. Yn gyfagos at Eglwys St Helen ger y safle bws (lleoliad rhesymegol). 6. Ar gornel Dyfan Road / Barry Road ger y Family Shopper. Mae hwn wedi ei waredu'n ddiweddar. Ar hyn o bryd wrth gerdded fy nghi i'r dref, rwy'n pasio un bin yn unig y tu allan i Ysgol Gynradd Parc Jenner. A allech chi

roi gwybod a fyddai'r Awdurdod yn dychwelyd neu'n gosod yr asedau hyn yn y gymuned leol?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

A allaf eich canmol yn gyntaf am eich ymdrechion clirio sbwriel, sy'n cael eu gwerthfawrogi'n fawr. Mae'n siomedig bod angen i'n trigolion gasglu'r sbwriel a ollyngwyd gan eraill, ac er y gallai dwysedd uchel o finiau sbwriel helpu i leihau symiau'r deunydd sy'n cael ei ollwng, nid yw hyn bob amser yn wir. Ni ddylid anghofio bod gollwng sbwriel yn drosedd ac rwy'n ddiogel yn gwybod na fyddai'r rhan fwyaf o'n trigolion sy'n defnyddio ein biniau sbwriel yn cyflawni gweithred droseddol pe na fyddent yn gallu dod o hyd i fin sbwriel cyhoeddus ar hyd eu llwybr cerdded.

O ran y sefyllfa biniau sbwriel bresennol, ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, gwnaethom gael gwared ar nifer o finiau sbwriel i leihau dyblygu (roedd nifer o finiau'n agos at ei gilydd), i fynd i'r afael â'u cam-drin gan drigolion a oedd yn rhoi eu gwastraff cartref ynddynt, i gynorthwyo gyda'r trawsnewid i ailgylchu ar y stryd ac i leihau costau gweithredu ein gwasanaethau. Rydym wedi nodi bod y trefniant hwn wedi bod yn llwyddiannus i raddau helaeth, heb unrhyw gynnydd sylweddol mewn sbwriel yn y rhan fwyaf o'r ardaloedd lle mae'r biniau wedi'u gwaredu. Mae trigolion ac ymwelwyr naill ai'n defnyddio'r biniau sy'n weddill neu, mewn rhai achosion, yn mynd â'u sbwriel adref gyda nhw, os nad oes bin ar gael ar eu llwybr cerdded.

Mae tîm Gwasanaethau Cymdogaeth y Cyngor wedi dechrau adolygu ardaloedd lle cafodd biniau sbwriel eu gwaredu lle mae pryderon wedi'u mynegi, ar ôl eu gwaredu, a dyma'r bwriad erioed. Roedd yn rhaid i'r tîm sicrhau bod digon o amser i arferion newid wrth i'r cyhoedd ddod yn ymwybodol nad oedd rhai biniau y gallent fod wedi'u defnyddio yn y gorffennol ar gael mwyach.

Rwyf wedi rhoi eich holl bryderon ynghylch biniau sbwriel i'r gwasanaeth a gofyn i arolygon sbwriel gael eu cynnal yn y lleoliadau hyn a lle bo angen, i ddarpariaeth gael ei hail-asesu. Os oes angen unrhyw newidiadau, bydd hyn yn cael ei weithredu'n brydlon ar ôl cwblhau'r arolygon.

Yn olaf, byddwn yn diolch i chi unwaith eto am eich gwaith casglu sbwriel. Os hoffech chi barhau i wneud hyn, byddaf yn trefnu i dîm Gwasanaethau Cymdogaeth y Cyngor gysylltu â chi i sicrhau bod gennych gyflenwad o fagiau ac unrhyw offer arall angenrheidiol i wneud y gwaith hwn yn ddiogel. Byddaf hefyd yn trefnu pwynt casglu ar gyfer y sbwriel rydych yn ei gasglu, yn ôl yr angen.

(ii) Cwestiwn gan Mr. M. Wallis

Dyletswyddau'r Cyngor o dan y Rheoliadau Dyfroedd Ymdrochi gan gyfeirio at statws "gwael" 2023 dau draeth, datganiad Mai-Mehefin 2024 o "sefyllfa annormal" yn Aberogwr a gollwng carthion am gyfnod hir ar draeth Penarth oherwydd offer Dŵr Cymru diffygiol. Dod â gollyngiadau o Orlif Carthion Storm Cnap y Barri i ben. Rhoi gwybodaeth brydlon i ymdrochwyr am ollyngiadau cyfagos.

Wrth ddyrannu'r cae parcio gorlifo ger Nant Sili ar gyfer adeiladau a gweithgareddau'r Parc Dŵr, a wnaeth y Cyngor, gan wybod bod llygod y dŵr yn bresennol yn y nant, anghofio ceisio'r drwydded angenrheidiol gan Cyfoeth Naturiol Cymru a thorri dyletswyddau bywyd gwyllt?

Ateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Mae'r unedau cynwysyddion sy'n gysylltiedig â'r Parc Dŵr wedi'u gosod mewn ardal a ddefnyddir yn hanesyddol trwy gydol y flwyddyn fel maes parcio gorlifo i ymwelwyr, mae'r ardal hon wedi cael ei thorri trwy gydol y flwyddyn i sicrhau bod y gofod yn addas i gerbydau barcio. Felly mae'r ardal eisoes wedi'i haflonyddu'n fawr ac nid oes unrhyw effaith andwyol wedi bod ar y boblogaeth o lygod y dŵr sydd yno yn ystod y defnydd presennol o'r safle.

Mae'r ardal lle mae'r ceir wedi'u parcio'n hanesyddol a'r ardaloedd wedi'u torri â pharth clustogi digonol i'r ffos / nant, sy'n cael ei adael heb ei reoli i ddiogelu ymyl y ffos / nant a chynefin llygod y dŵr.

Bydd y parth clustogi hwn yn parhau yn ei le trwy gydol cyfnod y treial i sicrhau bod y cynefin yn parhau i gael ei ddiogelu. Gan nad oes unrhyw effaith ar yr ardal, nid oes gofyniad i ysgogi unrhyw fesurau pellach.

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn gwbl ymwybodol o ddosbarthiad y boblogaeth o fewn cyffiniau Parciau Gwledig ac fel rhan o flaengynllun gwaith y Cyngor bydd y boblogaeth o lygod y dŵr yn parhau i gael ei monitro, fel sydd wedi digwydd ers iddi gael ei chyflwyno.

(iii) Cwestiwn gan Ms P. Graham

Ar 11 Mawrth 2024, dywedodd llefarydd ar ran Cyngor Bro Morgannwg wrth y Barry and District News y byddai Parc Ceir Dwyrain yn agor erbyn yr haf. Mwy na blwyddyn yn ddiweddarach, nid yw'r parc ar agor ac mae'n ymddangos ei fod wedi'i adael gan ddatblygwyr. Pam mae oedi wedi bod wrth agor y parc, pam nad oes gwaith yn mynd rhagddo, a phryd y gall trigolion ddisgwyl gallu defnyddio'r man agored cyhoeddus a addawyd?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Rhoddwyd y wybodaeth a gyflwynwyd ar y pryd i'r papur newydd mewn ewyllys da ar ôl cadarnhau'r amserlen agor gan y Consortiwm Datblygu. Y wybodaeth ddiweddaraf sydd gennym gan y Consortiwm yw bod y man agored ar Geir Dwyrain yn destun archwiliad diogelwch safonol cyn y gellir ei agor i'r cyhoedd. Mae'r Consortiwm yn obeithiol iawn y bydd y parc ar agor ym mis Awst 2025, ar wahân i rai ardaloedd wedi'u hadau, y gallai fod angen eu cadw'n ôl nes bod y glaswellt yn datblygu'n fwy sylweddol. Mae hyn er mwyn sicrhau nad yw'r ardaloedd hynny'n cael eu difrodi gan fod yn hygyrch yn gynamserol.

(iv) **Cwestiwn gan Mr L. Mack**

Yn ystod y misoedd diwethaf, mae Southern Water yn Lloegr wedi cyflwyno 'Gwasanaeth Gwyllo Afonydd a Moroedd' i ddarparu mynediad bron yn amser real at ddata ansawdd dŵr mewn ardaloedd ymdrochi poblogaidd. Mae'r gwasanaeth hwn yn monitro pob pibell all-lif yn y rhwydwaith a hefyd yn defnyddio bwiau sy'n arnofio ar y môr i ddarparu data amser real o'r fath i alluogi defnyddwyr y môr i wneud dewisiadau gwybodus ynghylch pryd mae'n ddiogel mynd i mewn i'r dŵr. Beth fyddai'n atal Cyngor Bro Morgannwg ar y cyd â Dŵr Cymru rhag cyflwyno systemau monitro effeithiol modern fel 'Gwasanaeth Gwyllo Afonydd a Moroedd' er budd trigolion lleol ac ymwelwyr fel ei gilydd?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Diolch am eich cwestiwn, Mr Mack. Mae'n bleser gennyf ddweud bod y Cyngor wedi bod yn gweithio mewn partneriaeth â Cyfoeth Naturiol Cymru, i ddatblygu model ansawdd dŵr pwrpasol i'n galluogi i gyflwyno gwybodaeth am ansawdd dŵr ymdrochi mewn amser real i ymdrochwyr ar gyfer dau draeth ymdrochi dynodedig yn y Barri: ym Mae Jackson a Bae Whitmore. Er mwyn hwyluso hyn, mae gwaith wedi bod yn mynd rhagddo dros y ddwy flynedd ddiwethaf i gasglu data ansawdd dŵr manwl o'r ddau draeth, ynghyd â data meteorolegol, fel glawiad, ymbelydredd UV a data lefel afonydd, sydd wedi galluogi ymgynghorwyr ymchwil i ddatblygu model ystadegol cadarn i ddeall yn well yr hyn sy'n effeithio ar ansawdd y dŵr yn y ddau leoliad hyn. Rydym yn cwblhau'r gwaith hwn yn ystod 2025/26, ac rydym yn gobeithio y bydd sgriniau arddangos a fydd yn darparu'r data ansawdd dŵr traethiadol i ddefnyddwyr traeth, yn cael eu gosod ar y traethau ar gyfer tymor ymdrochi 2026.

Bydd cyflwyno rhagolygon risg llygredd yn y Barri yn llywio penderfyniadau rheoli traeth ac yn cynnig cyngor amserol ar ansawdd dŵr i'r cyhoedd i'w galluogi i wneud penderfyniad gwybodus o ran a ddylid nofio. Bydd hefyd yn cynnig gwydnwch i'r dosbarthiadau dŵr ymdrochi cyffredinol trwy ddiystyru samplau mewn amodau penodol pan roddir rhybudd o ansawdd dŵr gwael rhagweledig. Fodd bynnag, dylid nodi bod y prosiect hwn wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru wedi costio mwy na £1m ac wedi bod yn cael ei ddatblygu ers sawl blwyddyn. Er bod y monitro ansawdd dŵr amser real hwn yn hynod gadarnhaol i ddefnyddwyr y ddau draeth hyn yn y Barri yn y dyfodol, ni fydd trefniadau tebyg mewn ardaloedd ymdrochi dynodedig eraill yn hawdd i'w hailadrodd o ran amser ond hefyd oherwydd y buddsoddiad cyfalaf angenrheidiol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn agored iawn i'r persbectif hwn pe bai cyllid pellach gan Lywodraeth Cymru ar gael at y diben hwn yn y dyfodol.

(v) **Cwestiwn gan Mrs. R. Robinson**

Mewn perthynas â chynllun peilot y parc dŵr sydd i ddechrau yn Cosmeston, hoffwn ofyn pwy fydd yn gyfrifol am fonitro/goruchwyllo trwy'r cyfnod peilot bod holl amodau'r gwahanol adroddiadau/trwyddedau yn cael eu bodloni (h.y. recriwtio pobl leol, diogelwch ar y safle, cyfranogwyr heb unrhyw gyswllt uniongyrchol â gwely'r llyn, ac ati.) ac ar ddiwedd y cynllun peilot, pa feini prawf fydd yn cael eu defnyddio i fesur effaith/llwyddiant y cynllun peilot, pwy fydd yn gyfrifol am gynnal yr asesiad effaith hwn a sut y byddant yn ei fesur?

Ateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Bydd adran Cefn Gwlad y Cyngor sy'n rheoli Parc Gwledig Cosmeston yn parhau i fonitro a goruchwyllo'r drwydded a roddwyd i Gwmni'r Parc Dŵr ar gyfer misoedd yr haf er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r amodau perthnasol a osodwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru yn ei gydsyniad i ddefnyddio'r llyn dwyreiniol. Mae'r cwmni hefyd wedi llunio asesiad risg sy'n cwrmpasu'r defnydd diogel o offer a materion fel atal anafiadau, profion dŵr a defnyddio offer ac ati. Mae'r Rheolwr Cefn Gwlad yn parhau mewn cysylltiad cyson â'r Cwmni, sy'n sicrhau bod materion fel cyflogaeth leol a mynediad i bawb yn cael sylw fel rhan o'i weithrediad.

Yn olaf, gallaf gadarnhau y bydd adroddiad yn cael ei ddwyn yn ôl i'r Cabinet a Chraffu Lleodedd ar ôl terfynu'r treial yn yr hydref a fydd yn cynnwys asesiad o lwyddiant neu fel arall y cynllun peilot. Bydd yr asesiad yn cael ei gynnal i ystyried cynaliadwyedd amgylcheddol, effaith gymunedol gan gynnwys unrhyw ymddygiad cymdeithasol, mwynhad ymwelwyr a hyfywedd ariannol a bydd yn cynnwys argymhelliad ar gyfer y dyfodol yn seiliedig ar yr asesiad.

177 ADOLYGIAD O DREFNIADAU ETHOLIADOL BRO MORGANWG – COMISIWN DEMOCRATIAETH A FFINIAU CYMRU (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd adroddiad ynglŷn â'r adolygiad cymunedol diweddar ym Mro Morgannwg, gan fod yr argymhellion wedi cael eu derbyn yn ddiweddar gan Weinidogion Llywodraeth Cymru. Roedd yr adolygiad o drefniadau etholiadol yn digwydd bob 12 mlynedd ac yn ystyried nifer yr aelodau, Wardiau a'u henwau. Dechreuodd yr adolygiad ar 5 Mehefin ac roedd yn cynrychioli'r sylwadau cychwynnol gan y Comisiwn a byddai cyfleoedd i wneud sylwadau ar yr hoff gamau dilynol. Atgoffodd yr Arweinydd yr Aelodau hefyd fod gan unigolion hawl i gyflwyno eu sylwadau eu hunain yn uniongyrchol i'r Comisiwn.

Dywedodd y Cyngorydd Ernest fod Ward Plymouth wedi bod yn brin o Aelodau ers nifer o flynyddoedd ac y byddai'r Ward yn dod yn fwy o dan y cynigion, gan wasanaethu o bosibl 6,000 o bobl. Credai y dylai'r Cyngor dynnu sylw at dangynrychiolaeth wrth lunio trefniadau'r dyfodol.

Dywedodd y Cyngorydd Dr. Johnson fod y Comisiwn wedi gwneud sawl argymhelliad gan gynnwys ychwanegu seddi i'r Cyngor. Roedd yn teimlo bod adolygu ac ailymweld â niferoedd oherwydd gwallau blaenorol mewn adolygiadau. Roedd yn poeni am gefnogi fel Cyngor gan nad oedd gan y Pwyllgor Cyswllt Cymunedol lawer o gefnogaeth i'r newid hwn fel yr oedd yn sefyll ac yn teimlo y gallai'r Comisiwn greu seddi yn ddiangen.

Pwysleisiodd y Cyngorydd Wilson yr angen i ddiogelu Wardiau at y dyfodol, gan mai dim ond bob 12 mlynedd y digwyddodd hyn a byddai'r adolygiad nesaf yn 2039.

Roedd y Cyngorydd Godfrey yn ddryslyd gyda'r argymhellion a thynnodd sylw at sut roedd yr adroddiad yn nodi bod wardiau aml-aelod yn llai effeithiol mewn

ardaloedd gwledig, ac nid oedd yn siŵr sut y byddai hyn yn gwasanaethu'r gymuned yn well yn y dyfodol.

Rhannodd y Cynghorydd Perry fod ei ward, Sain Nicolas, yn 10 milltir o hyd, a bod anhawster yn gyffredinol i gyrraedd yr holl drigolion oherwydd ei wledigrwydd.

Dywedodd yr Arweinydd nad oedd hwn yn gynnig ffurfiol eto, ond i gymeradwyo'r cyflwyniad, a'i bod yn gobeithio y byddai cyfle i gael deialog drawsbleidiol ynghylch yr adolygiad yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD – Y BOD sylwadau Cyngor Bro Morganwg i ymgynghoriad cychwynnol y Comisiwn ar gam cyntaf yr adolygiad a'r sylwadau arno, fel y'u nodir yn yr adroddiad, yn cael eu nodi a'u cyflwyno i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru.

Rheswm dros y penderfyniad

Diweddarau'r Cyngor ac ymateb i gam ymgynghori cychwynnol yr adolygiad.

178 ADRODDIAD RHEOLI TRYSORLYS BLYNYDDOL 2024/25 (CYF) –

Cyflwynodd yr Arweinydd yr adroddiad, a gyflwynwyd i'r Cyngor Llawn ddwywaith y flwyddyn, ac a oedd yn cyd-fynd â Chod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA) a gwahanol fathau eraill o ddeddfwriaeth gyfrifyddu, gan ddangos cydymffurfiaeth y Cyngor yn ei ddull o reoli trysorlys, a dangos sut roedd yn ddoeth wrth sicrhau fforddiadwyedd a chynaliadwyedd. Nododd ynglŷn â'r benthyca ar gyllid cyfalaf a sut mae'r Cyngor yn cynnal sefyllfa dan-fenthyca, a bod y Cyngor yn parhau i weithredu dull gofalus o fuddsoddi cyfalaf. Rhannodd ymhellach y byddai'r Aelodau'n derbyn sesiwn hyfforddi lawn yn ymwneud â'r meysydd hyn yn ystod y broses gosod cyllideb flynyddol.

PENDERFYNWYD – BOD Adroddiad Blynyddol Rheoli'r Trysorlys ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill i 31 Mawrth, 2025 yn cael ei gymeradwyo

Rheswm dros y penderfyniad

Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor ynghylch dull y Cyngor o Reoli'r Trysorlys.

179 DIWEDDARIAD AR Y RHAGLEN CYMUNEDAU CYNALIADWY AR GYFER DYSGU – ST RICHARD GWYN (CYF) –

PENDERFYNWYD – Nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys (Cofnod Cabinet Rhif C331, 1 Mai, 2025 (fel y nodir yn Adran 15.14.2(ii) o Gyfansoddiad y Cyngor) yn cael ei nodi.

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar y defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys yn un o ofynion Cyfansoddiad y Cyngor.

180 AIL-LUNIO GWASANAETHAU – ASEDAU A CHYFLEOEDD AR GYFER CONSESIYNAU (CYF) –

PENDERFYNWYD – Nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys (Cofnod Cabinet Rhif C9, 22 Mai, 2025 (fel y nodir yn Adran 15.14.2(ii) o Gyfansoddiad y Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar y defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys yn un o ofynion Cyfansoddiad y Cyngor.

181 FIVE MILE LANE – ESTYN CONTRACT ASIANT TIR A DIWYGIADAU I'R RHAGLEN GYFALAF (RHAN I) (CYF) –

PENDERFYNWYD – Nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys (Cofnod Cabinet Rhif C16, 5 Mehefin, 2025 (fel y nodir yn Adran 15.14.2(ii) o Gyfansoddiad y Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar y defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys yn un o ofynion Cyfansoddiad y Cyngor.

182 FIVE MILE LANE – ESTYN CONTRACT ASIANT TIR A DIWYGIADAU I'R RHAGLEN GYFALAF (RHAN II) (CYF) –

PENDERFYNWYD – Nodi'r defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys (Cofnod Cabinet Rhif C18, 5 Mehefin, 2025 (fel y nodir yn Adran 15.14.2(ii) o Gyfansoddiad y Cyngor).

Rheswm dros y penderfyniad

Mae adrodd ar y defnydd o'r Weithdrefn Penderfyniad Brys yn un o ofynion Cyfansoddiad y Cyngor.

183 YSTYRIED Y RHYBUDD O GYNNIG A GANLYN [A GYFLWYNWYD GAN Y CYNGHORWYR G.D.D. CARROLL AC R.R. THOMAS] –

Trafodwyd yr Hysbysiad o Gynnig isod, a gynigiwyd gan y Cynghorydd George Carroll ac a eiliwyd gan y Cynghorydd Rhys Thomas yn y cyfarfod.

“Parc Dŵr Cosmeston

Mae Cyngor Bro Morgannwg:

- Yn mynegi pryder mawr am benderfyniad Gweinyddiaeth Lafur-Llanilltud yn Gyntaf yr Awdurdod i agor parc dŵr yn Llynnoedd Cosmeston;
- Yn cydnabod bod Cosmeston yn lleoliad tawel, heddychlon, gwledig sydd o dan fygythiad gan ddatblygiad o'r fath;
- Yn condemnio ymosodiadau annerbyniol Arweinydd y Cyngor ar ymgyrchwyr yn erbyn y datblygiad ac yn galw arni i ymddiheuro am awgrymu eu bod yn euog o ledaenu "rwtsh maleisus".

Cyflwynodd y Cynghorydd Carroll y Cynnig, yr oedd yn teimlo na ddylai fod wedi bod yn angenrheidiol, bod y Grŵp Ceidwadol yn gwrthwynebu datblygiad y Parc Dŵr a dywedodd nad oedd y Cynnig yn galw am gael gwared ar y Parc Dŵr yn uniongyrchol. Nododd sut roedd yn lleoliad heddychlon a thawel a sut roedd y datblygiad wedi bod gyda gwrthwynebiad eang, yn yr hyn yr oedd trigolion yn teimlo oedd yr enghraifft ddiweddaraf o benderfyniad a osodwyd arnynt. Dywedodd fod gwrthwynebiad sylweddol o bobl o bob oed yng nghymuned Llandochoau, a'i fod yn teimlo bod yr Arweinydd wedi dewis darlithio aelodau o'r cyhoedd yn hytrach na thrafod pryderon a chau'r ddadl. Dywedodd wedyn ei fod yn teimlo bod cynlluniau wedi cael eu cawlio ac yn gweld hyn fel ymgais i ddechrau cywiro'r camgymeriad.

Rhannodd y Cynghorydd Franks ei fod wedi'i syfrdanu o ran y ffordd yr oedd y Cabinet wedi ymdrin â'r penderfyniad, ac yn credu bod trigolion wedi cael eu trin â diystyrwch. Cyfeiriodd at negeseuon e-bost a ryddhawyd yn ddiweddar ac roedd yn teimlo eu bod yn datgelu sut roedd y Cyngor yn ymdrin â'r datblygiad.

Pwysleisiodd yr Arweinydd fod y Parc Dŵr yn dreial, a bod Cosmeston yn lleoliad tawel a heddychlon yr oedd yn gobeithio y byddai'n cael ei ddatblygu yn y dyfodol. Gwnaeth hefyd rannu bod y sgwrs wedi bod yn parhau ers nifer o flynyddoedd, gan ddechrau ym mis Awst 2023, pan gytunwyd ar gyfarfod cychwynnol gyda'r gweithredwr. Rhannodd hefyd sut roedd y Cynghorydd Thomas wedi cwrdd ag ef yn ystod y cyfnod hwn ac yn gweld y prosiect yn hynod ddefnyddiol a chysylltu â swyddogion yn unol â hynny. Gwrthodwyd y cynigion cyntaf gan eu bod yn ceisio prydles tair blynedd, rhywbeth nad oedd y Cyngor eisiau ei chefnogi ar y pryd. Dywedodd yr Arweinydd fod hwn yn gynllun peilot blwyddyn o hyd a bod angen i unrhyw gynigion, yn y presennol neu yn y dyfodol, fod yn seiliedig ar dystiolaeth ond bod y Cyngor wedi mynd trwy'r diwydrwydd dyladwy priodol cyn cymeradwyo yn y Cabinet (a oedd yn hwyrach na'r disgwyl) a hefyd wedi ymgorffori barn Craffu cyn i unrhyw benderfyniad terfynol gael ei wneud. Gwnaeth rannu wedyn bod y dyfynbrisiau a briodolwyd iddynt yn gamliwio ac yn destun cwyn barhaus.

Nododd y Cynghorydd Ernest mai ef oedd yr Aelod Lleol ar gyfer yr ardal, ac roedd yn teimlo y byddai'n briodol i'r Aelodau gael eu rhybuddio a'u hymgysylltu yn ystod y cynnig hwn, gan fod Aelodau Ward yn ymdrin â llawer o sŵn gan eu hetholwyr lleol.

Roedd yn teimlo bod y ffordd yr oedd Craffu a'r Cabinet wedi ymdrin â hyn y tu ôl ymlaen ac yn wael.

Roedd y Cynghorydd Penn yn teimlo y dylai sawl Cynghorydd ymddiheuro am yr iaith sy'n cael ei defnyddio ynglŷn â'r pwnc hwn; a dywedodd ei fod yn siomedig o weld y Cynnig. Cyfeiriodd at sut y cafodd yr eitem ei hystyried yn y Pwyllgor Craffu, lle nad oedd unrhyw argymhellion wedi'u gwneud. Fel Aelod Lleol dros Benarth, rhannodd fod pobl yn cefnogi'r treial yn gyffredinol a nododd fod lefel y ddadl ar y cyfryngau cymdeithasol yn anghymesur â theimlad y cyhoedd ac yn cynnwys camwybodaeth. Rhannodd sut yn ystod sesiwn y Pwyllgor Craffu mynegodd bryderon ynghylch ansawdd dŵr a chafodd sicrwydd na fyddai unrhyw beth yn digwydd heb y profion priodol, a chroesawodd y cyfle i bobl ifanc ennill sgiliau a chyflogaeth ar y safle. Dywedodd wedyn mai treial wyth wythnos o hyd oedd hwn a fyddai'n cael ei werthuso, ac y byddai'r Cyngor yn derbyn cyfrifoldeb pe na bai'n yn llwyddiant, ond roedd yn siomedig gweld ei fod wedi cael ei bersonoli a'i wleidyddia.

Rhannodd y Cynghorydd Lloyd-Selby ei bod wedi cadeirio cyfarfod y Pwyllgor Craffu ym mis Mawrth ynglŷn â'r cynigion hyn, a bod nifer o gwestiynau a phryderon wedi'u codi, a gafodd eu hystyried, gan gynnwys ar effaith bywyd gwyllt a'r angen i Cyfoeth Naturiol Cymru gymeradwyo ansawdd dŵr, gyda sylwadau terfynol y Pwyllgor wedi'u cynnwys yn y cyfeiriad at y Cabinet. Nododd na wnaeth Aelodau'r Grŵp Ceidwadol wrthwynebu'r cynnig yn ystod y cyfarfod, ac nad oedd unrhyw awgrym na ddylai'r cynllun peilot fynd yn ei flaen. Yn olaf, nododd Gynnig diweddar y Cyngor yn ymwneud â chwarteisi mewn bywyd cyhoeddus a mynegodd siom o weld personoli yn y Cynnig.

Rhannodd y Dirprwy Arweinydd ei fod wedi ymweld â Cosmeston ers blyneddau lawer, a bod amryw o weithgareddau wedi cael eu cynnal ar y Llyn Dwyreiniol, gyda'r Llyn Gorllewinol yn cael ei gadw'n rhydd ar gyfer bywyd gwyllt. Yna myfyriodd ar bwrpas y cynllun peilot a'r angen i ddysgu o ran adroddiadau, a oedd yn fyrrach oherwydd gwiriadau a balansau, a dymuniadau trigolion i ddatblygu'r Parc ymhellach, gan fod llawer o bobl yn ystod sesiynau ymgysylltu creu lleoedd wedi dweud y byddent yn hoffi mwy o gyfleoedd yn lleol. Pwysleisiodd ymhellach ei bod yn gadarnhaol gweld trigolion ac ymwelwyr yn mwynhau'r safle, gyda swyddi wedi'u creu i bobl leol a sgiliau a hyfforddiant yn cael eu darparu ar gyfer y dyfodol.

Dywedodd y Cynghorydd Mahoney ei fod wedi cael gwybod am y cynnig am y tro cyntaf ym mis Mawrth, ac er ei fod yn croesawu'r angen am weithgareddau corfforol a chreu swyddi, ei fod yn erbyn gweithgareddau a fyddai'n peri pryder i'r amgylchedd a'r parc ehangach.

Rhannodd y Cynghorydd Haines sut roedd yn teimlo bod y parc yn noddfa bioamrywiaeth a nododd ei fod yn poeni am yr anwybyddiaeth o ran mannau naturiol. Rhannodd sut roedd yr Ymddiriedolaeth Natur wedi mynegi pryderon, a bod natur yn anadnewyddadwy ac nid ar gyfer offer chwyddadwy. Cyfeiriodd ymhellach at y ddeiseb ar-lein gyda thua 7,000 o lofnodion, gan dynnu sylw at faint y teimlad cyhoeddus. Daeth i ben gyda phryderon ynghylch masnacheiddio mannau gwyrdd, a allai achosi risgiau a phwysleisiodd yr angen i ddiogelu'r hyn na ellid ei ddisodli.

Nododd y Cynghorydd Sivagnanam ei bod yn cydnabod nad oedd y Parc Dŵr yn cyd-fynd â barn yr holl drigolion, gan gynnwys rhai nad ydynt efallai'n hoffi newid, ond bwriad y prosiect oedd bod o fudd i'r holl gymunedau ym Mro Morgannwg. Rhannodd sut roedd sylwadau gan bobl ifanc a theuluoedd wedi bod yn gadarnhaol, gan gynnwys llythyr trigolyn yn y Penarth Times, yr oedd yn credu ei fod yn crynhoi'r sefyllfa, sef bod Cosmeston yn ased i bawb a thu hwnt. Rhannodd ymhellach sut roedd yr arolwg "Beth am Siarad am Fywyd yn y Fro" yn tynnu sylw at sut roedd pobl ifanc eisiau mwy o weithgareddau hamdden, a dywedodd fod hwn yn gyfle cadarnhaol i wneud hyn, trwy greu cynllun refeniw sy'n dda i gadwraeth mewn amgylchedd a reolir yn dda.

Dywedodd y Cynghorydd Williams, er bod llawer wedi cael ei glywed gan y rhai sy'n erbyn y Parc Dŵr, na fyddai'r cefnogwyr yn cyflwyno yn yr un modd. Dywedodd hefyd fod diwydrwydd dyladwy helaeth gyda brys y penderfyniadau oherwydd yr angen i egluro gwybodaeth cyn cymeradwyo. Wedyn gwnaeth ddatgan y teimlad bod Cosmeston yn perthyn i bawb yn y Fro.

Nododd y Cynghorydd Dr. Johnson fod unrhyw ddatblygiad yn Cosmeston yn mynd i fod yn ddadleuol a chofiodd gynnig tebyg ynglŷn â thonfyrrdio tua 10 mlynedd yn ôl. Cyfeiriodd at y ffaith nad oedd angen caniatâd cynllunio arno, felly roedd yr Aelodau wedi bod yn gyfyngedig yn eu gallu i gael llais ar y mater, oherwydd er iddo ddod i graffu, roedd yn hwyr gan olygu amser cyfyngedig i'w ystyried. Yn olaf, cyfeiriodd at bwynt olaf y Cynnig a nododd y dylid dileu hyn fel nad oedd yn berthnasol, gan fod proses trwy'r Cod Ymddygiad neu'r Ombwdsmon i fynd i'r afael â hyn.

Rhannodd y Cynghorydd Payne ei bod yn ddefnyddiwr cyson o Cosmeston ac y byddai'n dadlau'n erbyn y ffaith ei fod yn lle tawel oherwydd yr amrywiaeth o bobl a gweithgareddau a rhannodd sut roedd yn arfer byw wrth ymyl Parc Dŵr tebyg gyda gweithgareddau yng Nghanolbarth Lloegr, a oedd yn arfer defnyddio incwm o weithgareddau i gefnogi gwaith cadwraeth. Nododd ymhellach, trwy ei gwaith gyda phobl ifanc, fod llawer wrth eu bodd i gael gweithgaredd newydd ym Mro Morgannwg, a oedd wedi derbyn adborth cadarnhaol gan ddefnyddwyr, a phwysleisiodd yr angen i ddarparu pethau i gefnogi lles pobl.

Gofynnodd y Cynghorydd Charles a oedd Cosmeston wedi'i ddewis oherwydd ei agosrwydd at Gaerdydd a dywedodd ei fod yn teimlo na fyddai llawer o deuluoedd lleol yn gallu fforddio cost y Parc Dŵr.

Rhannodd y Cynghorydd Thomas fod nifer fawr o safbwyntiau ym Mhenarth ac ymdeimlad cryf o deimlad am y lleoliad a sut mae wedi'i gyflawni. Roedd yn teimlo nad oedd yr ymgynghoriadau priodol wedi'u cynnal, ac y dylai pobl Penarth fod wedi cael rhan gan fod ganddynt hawl i gael eu clywed.

Roedd y Cynghorydd Perry yn teimlo bod cyfathrebu gwael a diffyg ymgysylltiad wedi bod ynglŷn â'r cynllun peilot hwn, ac y dylai pawb fod wedi cael gwybodaeth ychwanegol o'r cychwyn cyntaf. Gwnaeth hefyd fyfyrion ar y trydydd pwynt yn y Cynnig ynghylch yr angen i godi lefel y ddadl yn y Siambr.

Crynhodd y Cynghorydd Carroll ac ail-bwysleisiodd ei fod yn teimlo bod materion wedi cael eu trin yn wael, a bod y ffordd yr oedd Arweinwyr yn ymgysylltu â'r

cyhoedd yn berthnasol, gan y dylid trafod pethau a pheidio ag ymgynghori arnynt. Gwnaeth hefyd wrthwynebu'r broses graffu, yr oedd yn teimlo ei bod wedi'i rhuthro gan mai dyma'r tro cyntaf i lawer drafod y mater. Gwnaeth fyfyrrio ymhellach ar gyflawniad sylweddol 7,000 o lofnodion deiseb fel tystiolaeth o'r pryder a fynegwyd. Daeth i ben trwy ddweud bod y Cynnig wedi'i gyflwyno mewn ewyllys da, ac nad oedd yn teimlo bod unrhyw ddiwygiadau'n briodol.

Yn dilyn cais gan Aelod am Bleidlais Gofnodedig, cynhaliwyd y bleidlais fel a ganlyn:

Aelodau	Canys	Yn Erbyn	Ymatal
Anne Asbrey	√		
Julie Aviet		√	
Gareth Ball		√	
Rhiannon Birch		√	
Bronwen Brooks		√	
Ian Buckley		√	
Lis Burnett		√	
George Carroll	√		
Christine Cave	√		
Janice Charles	√		
Amelia Collins	√		
Marianne Cowpe	√		
Pamela Drake		√	
Vincent Driscoll	√		
Anthony Ernest	√		
Robert Fisher			
Chris Franks	√		
Wendy Gilligan		√	
Russell Godfrey	√		

Emma Goodjohn		√	
Ewan Goodjohn		√	
Stephen Haines	√		
William Hennessy	√		
Nic Hodges	√		
Mark Hooper	√		
Gwyn John		√	
Ian Johnson	√		
Susan Lloyd-Selby		√	
Belinda Loveluck-Edwards		√	
Julie Lynch-Wilson		√	
Kevin Mahoney			√
Naomia Marshallsea		√	
Michael Morgan		√	
Jayne Norman		√	
Helen Payne		√	
Elliot Penn		√	
Sandra Perkes		√	
Ian Perry	√		
Joanna Protheroe		√	
Ruba Sivagnanam		√	
Carys Stallard		√	
Neil Thomas		√	
Rhys Thomas	√		
Margaret Wilkinson		√	

Edward Williams		√	
Mark Wilson		√	
Nicholas Wood	√		
CYFANSWM	18	27	1

PENDERFYNWYD – Bod y Cynnig wedi'i golli.

Rheswm dros y penderfyniad

Yn dilyn trafodaethau yn y cyfarfod a phleidlais wedi'i chofnodi.

184 CWESTIYNAU YN UNOL AG ADRAN 4.19 O GYFANSODDIAD Y CYNGOR –

Cyflwynwyd yr ymatebion a ganlyn i gwestiynau'r Aelodau fel y'u cynhwyswyd yn yr agenda:

(i) **Cwestiwn gan y Cynghorydd C.P. Franks**

Os bydd treial Parc Dŵr Cosmeston yn mynd rhagddo yr Haf hwn, ar ba sail y bydd ei lwyddiant neu fel arall yn cael ei werthuso, yn enwedig o ran yr Argyfwng Natur a ddatganwyd gan y Cyngor hwn?

Ateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Gallaf gadarnhau y bydd adroddiad yn cael ei ddwyn yn ôl i'r Cabinet a Chraffu Lleodedd ar ôl terfynu'r treial yn yr Hydref a fydd yn cynnwys asesiad o lwyddiant neu fel arall y cynllun peilot. Bydd yr asesiad yn cael ei gynnal i ystyried cynaliadwyedd amgylcheddol, effaith gymunedol gan gynnwys unrhyw ymddygiad gwrthgymdeithasol, mwynhad ymwelwyr a hyfywedd ariannol a bydd yn cynnwys argymhellid ar gyfer y dyfodol yn seiliedig ar yr asesiad.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Franks a fydd gwerthusiad llawn gan gynnwys costau, a chadarnhaodd y Dirprwy Arweinydd y byddai adroddiad yn dod yn ôl i Graffu, a fyddai'n cynnwys hyfywedd ariannol.

(ii) **Cwestiwn gan y Cynghorydd C.M. Cowpe**

Pa werthusiad y mae'r Aelod Cabinet wedi'i wneud o effaith gwaredu biniau sbwriel ar lendid y strydoedd a thipio anghyfreithlon ar yr ardal ehangach, ac nid dim ond ar gam-drin y biniau sbwriel penodol hynny?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladu

Mae swyddogion y Cyngor yn cynnal archwiliadau glendid o'n strydoedd yn rheolaidd fel rhan o'n gofynion o dan Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990. Mae sawl stryd yn cael eu harchwilio bob wythnos ac mae eu glendid yn cael ei gofnodi yn erbyn y meini prawf a nodir yn y Ddeddf; sy'n ystyried ardaloedd gyda nifer uchel o ymwelwyr, sy'n gofyn i'r ardaloedd hyn gael eu glanhau'n amlach na'r rhai gyda llai o ymwelwyr.

Nid yw asesiad o'r archwiliadau hyn, cyn ac ar ôl, wedi dangos unrhyw ostyngiad sylweddol yn y safonau glendid mewn ardaloedd lle mae biniau sbwriel wedi'u gwaredu. Mewn rhai achosion, roedd achosion o sbwriel yn cael ei adael lle roedd y biniau wedi'u lleoli o'r blaen ond stopiodd hyn yn fuan.

Mae gennym ychydig o ardaloedd lle mae'r biniau sy'n weddill yn llenwi'n gyflymach nag y gellir eu gwagio'n effeithiol, ac mae gwaith yn mynd rhagddo yn y lleoliadau hyn i sefydlu'r rhesymau am hyn; er ei bod yn amlwg bod nifer o'r biniau hyn yn llenwi'n gynamserol gan fod bagiau o wastraff domestig yn cael eu dyddodi ynddynt.

Byddwn yn parhau i asesu canlyniadau'r archwiliadau hyn dros y misoedd nesaf, ond yr arwyddion cynnar yw bod y rhan fwyaf o'n trigolion a'n hymwelwyr naill ai'n dod o hyd i finiau sbwriel cyfagos eraill i'w defnyddio neu'n mynd â'u sbwriel adref gyda nhw.

(iii) Cwestiwn gan y Cynghorydd A. Asbrey

Pa gynlluniau sydd gan y Cyngor ar gyfer gweithgareddau gwyliau'r ysgol i blant o gefndiroedd difreintiedig, ac yn enwedig drwy'r Gymraeg er mwyn cefnogi eu sgiliau iaith yn ystod y gwyliau?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Gymraeg

Mae Bwyd a Hwyl yn rhaglen addysg mewn ysgolion sy'n cynnig addysg ar fwyd a maeth, gweithgarwch corfforol, sesiynau cyfoethogi a phrydau iach i blant yn ystod gwyliau haf yr ysgol gydag ethos sy'n canolbwyntio ar y gymuned.

Gan ddechrau fel cynllun peilot yn 2015, mae Bwyd a Hwyl wedi datblygu'n rhaglen genedlaethol, a ariennir yn llawn gan Lywodraeth Cymru ac a weinyddir gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC). Yn 2024, cyflwynodd 205 o ysgolion y rhaglen a darparon nhw dros 13,040 o leoedd i blant bob dydd yr oedd yn rhedeg arno.

Bydd CLILC yn parhau i gyflwyno'r rhaglen drwy weithio'n agos gydag Awdurdodau Lleol ac asiantaethau partner. Yma ym Mro Morgannwg, rydym wedi tyfu'r cynllun 50% i 6 ysgol ar draws y sectorau cynradd ac uwchradd, gan redeg y cynllun eleni yn 2025. Mae Cwmni Masnachu Awdurdod Lleol y Fro, Big Fresh, yn gweithio'n agos gyda'r ysgolion fel y prif gydlynnydd i helpu i weithredu'r cynllun am 12 diwrnod dros wyliau'r haf.

Mae'r chwe ysgol sy'n cymryd rhan yn cynnwys:

Ysgol Gynradd Tregatwg
 Ysgol Gynradd Colcot
 Ysgol Gynradd Heol Holltwn
 Ysgol Gynradd Oak Field
 Ysgol Gynradd Palmerston
 Ysgol Uwchradd Pencoedtre.

Mae'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd hefyd yn cyfeirio at ystod o weithgareddau gan gynnwys y rhai drwy gyfrwng y Gymraeg sy'n cael eu cynnal dros wyliau'r haf gan y Cyngor a sefydliadau ehangach yn y Fro, gyda'r wybodaeth hon ar gael ar dudalen we'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd ar wefan y Cyngor.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Asbrey a ellid gwneud mwy drwy gyfrwng y Gymraeg, ac atebodd yr Aelod Cabinet gan ddweud y byddai hyn yn dibynnu ar adnoddau, gan gynnwys cyllid a chael staff a oedd yn gallu darparu drwy gyfrwng y Gymraeg.

(iv) Cwestiwn gan y Cynghorydd Dr. I. J. Johnson

Beth yw'r amserlen ar gyfer cwblhau Ysgol Llyn Derw a beth yw'r cynlluniau ar gyfer y safleoedd lloeren presennol sy'n cael eu defnyddio ar draws y Fro?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Addysg, y Celfyddydau a'r Gymraeg

Mae rhaglen Llyn Derw ar hyn o bryd ar y trywydd iawn i'w chwblhau erbyn mis Mai 2026. Mae'r gweithgareddau adeiladu ar y safle yn mynd rhagddynt yn dda, gyda chymorth penodiad diweddar Morgan Sindall fel y prif gontractwr. Mae'r gwaith o'u cyflawni wedi bod yn effeithiol, ac mae arwyddion cynnar yn awgrymu effaith gadarnhaol ar gyflwyno'r rhaglen a chydlynu'r safle. Mae tîm y prosiect yn parhau i fonitro cynnydd yn agos i sicrhau bod cerrig milltir yn cael eu bodloni a bod unrhyw risgiau sy'n dod i'r amlwg yn cael sylw amserol.

Ar hyn o bryd mae YYD yn gweithredu sawl darpariaeth ledled Bro Morgannwg ac mae'n parhau i ehangu ar gyflymder i ateb cynnydd sylweddol mewn angen a chymhlethdod i'n disgyblion mwyaf agored i niwed yn unol â'n gofynion statudol. O ran ein hystâd darpariaeth arbenigol:

Mae'r Ganolfan Ymyrraeth Gynnar yn Sant Joseff wedi cael ei hail-ffurfweddu yn ddiweddar fel gwasanaeth i fodloni anghenion mwy o ddisgyblion yn y brif ffrwd.

Mae Campws YYD yn y Barri (hen safle Sant Baruc) yn parhau ar gapasiti llawn, gan fodloni anghenion dysgwyr gydag amrywiaeth o anghenion dysgu ychwanegol yn llwyddiannus.

Mae prif safle YYD yng Nghymuned Ddysgu Penarth yn parhau dros gapasiti ac er bod llety yn weithredol, mae'r ysgol wedi ailwrpasu'r neuadd, yr ystafell gyffredin, yr

ystafell therapi a'r ystafelloedd ymneilltuo i ddarparu ar gyfer dosbarthiadau dros dro ar ddechrau'r tymor.

Mae safle Derw Newydd hefyd ar gapasiti llawn, gan ddarparu ar gyfer cynnydd sylweddol yn y galw ar draws y cyfnodau cynradd ac uwchradd. Mae'r ddarpariaeth hon yn gwasanaethu disgyblion sydd â'r lechyd Cymdeithasol, Emosiynol a Meddwl (ICEM) mwyaf heriol.

Bydd Llyn Derw yn Cosmeston yn ddarpariaeth 6ed dosbarth YYD, gan fodloni anghenion amrywiaeth o anghenion dysgu ychwanegol gan gynnwys disgyblion sy'n cael eu dosbarthu fel rhai sy'n osgoi'r ysgol am resymau emosiynol. Bydd tua 120 o ddysgwyr ar y safle hwn.

Mae YYD hefyd yn cefnogi sawl darpariaeth sydd wedi'u lleoli ac sy'n cael eu gweithredu mewn lleoliadau ysgol prif ffrwd trwy ei gwasanaeth allgymorth, i sicrhau y gall plant aros yn eu lleoliad prif ffrwd lle bo hynny'n bosibl.

(v) Cwestiwn gan y Cyngorydd G.D.D. Carroll

O'r sylwadau a dderbyniodd y Cyngor gan aelodau o'r cyhoedd ynglŷn â Pharc Dŵr Cosmeston, faint a oedd yn cefnogi'r cynllun a faint a oedd yn ei wrthwynebu?

Ateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Mae'r Cyngor wedi derbyn ac yn parhau i dderbyn gohebiaeth gan y cyhoedd ynglŷn â'r penderfyniad i dreialu'r parc dŵr yn Cosmeston a gallaf gadarnhau y bydd adroddiad yn cael ei ddwyn yn ôl i'r Cabinet a Chraffu Lleodedd ar ôl i'r treial ddod i ben yn yr hydref a fydd yn cynnwys asesiad o lwyddiant neu fel arall y cynllun peilot. Fel rhan o'r asesiad hwn, bydd yr ohebiaeth a dderbynnir yn cael ei hystyried a'i chyflwyno ond o ystyried natur barhaus y treial, ni fyddai'n briodol i mi roi niferoedd ar hyn o bryd. Bydd yr asesiad hefyd yn ystyried cynaliadwyedd amgylcheddol, effaith gymunedol gan gynnwys unrhyw ymddygiad gwrthgymdeithasol, mwynhad ymwelwyr a hyfywedd ariannol a bydd yn cynnwys argymhelliad ar gyfer y dyfodol yn seiliedig ar yr asesiad.

Mae'n werth nodi bod erthygl gytbwys yn y Penarth Times yr wythnos hon wedi dangos bod ymateb cadarnhaol sylweddol wedi bod yn ogystal â'r ymateb negyddol i'r treial. Rydym hefyd wedi cael gwybod i dros 550 o ymwelwyr fynd i'r parc dŵr dros ei benwythnos cyntaf heb unrhyw broblemau'n cael eu hadrodd.

Atodol

Gofynnodd y Cyngorydd Carroll sut roedd disgwyl i drigolion ymddiried bod ymgysylltiad yn cael ei ystyried yn ystod yr asesiad, ac ymatebodd y Dirprwy Arweinydd gan ddweud bod yr holl ymatebion wedi'u derbyn yn cael eu hystyried ac y byddent yn cael eu hymgorffori mewn unrhyw asesiad.

(vi) Cwestiwn gan y Cyngorydd R.R. Thomas

O ystyried y ffaith bod dwsinau o safleoedd mwy priodol ar draws y rhanbarth gyda llai o sensitifrwydd amgylcheddol, pam y dewiswyd Cosmeston (hafan i fywyd gwyllt, cerddwyr, teuluoedd a rhywogaethau mewn perygl) ar gyfer y Parc Dŵr?

Ateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Cysylltodd gweithredwr y parc dŵr â'r Cyngor yn wreiddiol gyda chais i ddefnyddio'r Llyn Dwyreiniol yn Cosmeston ddiwedd 2023. Ar y pryd, roedd yn chwilio am leoliad parhaol i gynnal y parc dŵr ac i symud o Fae Caerdydd.

Nid oedd y Cyngor yn fodlon ystyried y math o drefniant hirdymor yr oedd y parc dŵr yn chwilio amdano ar y pryd heb dreial i asesu'n llawn effaith bosibl y parc ar y llyn dwyreiniol. Aeth y gweithredwyr i ffwrdd i edrych ar safleoedd posibl eraill ond roeddent yn aflwyddiannus oherwydd diffyg safleoedd amgen addas yn Ne-ddwyrain Cymru.

Yn dilyn problemau parhaus gyda Bae Caerdydd, cysylltodd y cwmni â'r Cyngor eto ddiwedd 2024 a dweud ei fod yn barod i weithredu ar sail cynllun peilot heb unrhyw ymrwymiad i barhau y tu hwnt i gyfnod yr haf yn 2025, fel y gellid gwneud asesiad llawn o briodoldeb y defnydd yn y Llyn Dwyreiniol.

Mae penderfyniadau'r Cabinet ar 6 ac 20 Mawrth 2025 yn cyfeirio at y penderfyniad hwn ac os oes angen gellir rhoi dolen i unrhyw Aelod nad yw wedi cael cyfle i ddarllen yr adroddiad eto.

(vii) Cwestiwn gan y Cyngorydd A.M. Ernest

Mae sawl ffynhonnell yn cadarnhau bod y Telor Cetti mewn perygl yn nythu ar lan y Llyn Dwyreiniol. Collodd adroddiad Acer hyn gan iddo gael ei gynnal yn ystod y tymor nythu. O ganlyniad, mae tymor llawn o gywion bellach mewn perygl - gyda chanlyniadau difrifol i'r rhywogaeth. Pam mae'r Cyngor a/neu Cyfoeth Naturiol Cymru yn methu â gweithredu, o ystyried y goblygiadau cyfreithiol?

Ateb gan y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Lefydd Cynaliadwy

Yn groes i'r datganiad hwn, mae Acer Ecology wedi paratoi dau adroddiad sy'n ymwneud â materion ecolegol cyffredinol ac yn canolbwyntio'n benodol ar Delorion Cetti. Mae'r adroddiadau hyn ar gael ar wefan y Cyngor. Gellir rhoi dolen i bob Aelod os oes angen un arno.

Mae Acer Ecology hefyd yn monitro'r llyn dwyreiniol dros gyfnod y parc dŵr a bydd yn adrodd yn ôl ar ddiwedd y treial.

Mae'r adroddiadau wedi'u paratoi mewn ymgynghoriad â Cyfoeth Naturiol Cymru ac maent wedi adlewyrchu'r cyngor a dderbyniwyd.

Ni ystyrir bod unrhyw risg i adar sy'n nythu nac unrhyw fuddiannau ecolegol eraill a bydd y monitro parhaus gan Acer Ecology yn sicrhau hyn.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Ernest pa rywogaethau mewn perygl eraill oedd yno yn y Llyn Dwyreiniol, a dywedodd y Dirprwy Arweinydd fod hyn wedi'i gynnwys yn yr adroddiad ecolegol.

(viii) Cwestiwn gan G.D.D. Carroll

Pa gamau y mae'r Arweinydd yn eu cymryd i sicrhau nad yw'r canfyddiad bod ei Gweinyddiaeth yn osgoi craffu ac atebolrwydd yn cael ei ganiatáu?

Ateb gan yr Arweinydd Gweithredol a'r Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau

Fel y gwyddoch, mae Cyfansoddiad y Cyngor sydd ar gael i'r cyhoedd yn amlinellu ystod o brosesau a swyddogaethau sydd ar waith i sicrhau bod penderfyniadau'n cael eu gwneud yn ddemocrataidd. Mae'r Swyddog Monitro statudol yn gyfrifol am lywodraethu cyfreithiol y Cyngor. Mae prosesau gwneud penderfyniadau yn bennaf trwy'r Cabinet, gyda rhai trwy'r Cyngor. Er bod adegau pan fo angen gwneud penderfyniadau ar frys, mae'r rhain yn cael eu hadrodd i bob Aelod yn briodol, gan gynnwys adrodd ynghylch y defnydd o bwerau brys.

Pan fo penderfyniadau'n cael eu gwneud, boed yn hyperleol neu ledled y sir, maent yn seiliedig ar dystiolaeth, ac yn ystyried elfennau fel data, ymchwil ehangach a chanfyddiadau ymgysylltu gan bobl Bro Morgannwg ochr yn ochr â sut i ddefnyddio ein hadnoddau a'n hasedau fel Cyngor yn fwyaf cynhyrchiol ar gyfer nawr ac yn y dyfodol, yn y ffordd fwyaf cynaliadwy, gan ystyried egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).

Rydym i gyd yn gwybod ein bod yn gweithredu mewn amgylchedd economaidd-gymdeithasol heriol; lle mae penderfyniadau anodd yn cael eu gwneud, ac ni fydd pob trigolyn yn fodlon ar yr holl benderfyniadau, ond mae'n rhaid i ni wneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth (a dyna pam rydym yn defnyddio cynlluniau peilot) a gwella canlyniadau hirach ar gyfer y Fro. Rydym yn byw mewn democratiaeth lle mae gan bobl hawl i fynegi eu barn, yn enwedig ar y cyfryngau cymdeithasol. Fodd bynnag, mae llinell gain gyda hyn fel y bydd yr Aelodau yn ymwybodol, mae'n bwysig gwahaniaethu rhwng yr hyn sy'n wirioneddol Craffu ar benderfyniadau, sy'n cael ei groesawu ac sy'n angenrheidiol mewn democratiaeth, a'r hyn sy'n rhethreg anhyddysg sy'n seiliedig ar gamwybodaeth a chamddisgrifio penderfyniadau a ailadroddir yn gyhoeddus. Dyma lle mae canfyddiadau'r cyhoedd yn cael eu herio a lle y gallant gael effaith negyddol ar ddemocratiaeth yn y Fro. Dyma hefyd lle gall cam-drin a dychryn aelodau etholedig ddigwydd.

Mae gan bob un ohonom ran i'w chwarae wrth adlewyrchu'r busnes a'r penderfyniadau a wneir yn y lle hwn yn gywir. Yn wir, fel Arweinwyr Grŵp rydym hefyd yn gyfrifol am ymddygiad aelodau ein pleidiau.

I ddarllen sylwadau cyhoeddus diweddar gan aelodau bod penderfyniadau wedi cael eu rhuthro drwodd gan ddefnyddio pŵer brys ac wedi osgoi craffu cyhoeddus pan

oedd y ddau wedi cael eu hystyried yn gyhoeddus gan y Cabinet a'r Pwyllgor Craffu gydag aelodau'r ddau'n cyfrannu at y ddadl. Er bod pob rheoleiddwr allanol yn gweld y Cyngor hwn fel Cyngor da, efallai y byddech yn hoffi edrych ychydig yn agosach at adref am achos unrhyw ganfyddiadau anghywir o'r fath.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Carroll a oedd yr Arweinydd yn derbyn bod lleihau cyfarfodydd a Phwyllgorau Craffu yn tanseilio'r syniad o graffu ac atebolrwydd, ac atebodd yr Arweinydd gan ddweud bod pum Pwyllgor ar adeg gwneud y penderfyniad. Gwnaeth hefyd nodi bod safon y ddadl yng Nghraffu'n gyfyngedig gyda swm bach o argymhellion, a bod y newidiadau yn ceisio gwella hyn, gan adeiladu ar argymhellion Asesiad y Panel Perfformiad.

(ix) Cwestiwn gan y Cynghorydd R.E. Godfrey

A fydd yr Aelod Cabinet yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cyngor ar bolisi'r Weinyddiaeth ynghylch ffioedd parcio ceir ym Mro Morgannwg?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdogaeth ac Adeiladau

Rwy'n synnu ychydig at eich cwestiwn y Cynghorydd Carroll, a gawsom ar 3 Gorffennaf 2025; gan fod papurau'r Cabinet yn cynnwys tri adroddiad ar barcio ceir, gan gynnwys dogfen 'Parcio Ceir - Egwyddorion Canllaw', wedi'i diweddarau a gyhoeddwyd ar wefan y Cyngor ddydd Gwener 27 Mehefin 2025. Felly, roedd y wybodaeth hon ar gael i chi ei gweld pan wnaethoch gyflwyno eich cwestiwn. Felly, byddwn yn eich cyfeirio at bapurau hyn y Cabinet ac yn awgrymu, yn benodol, eich bod yn darllen y ddogfen "Parcio Ceir - Egwyddorion Canllaw, Mehefin 2025".

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Godfrey a ellid ystyried Hosbis Marie Curie, Penarth a defnyddio technoleg i leddfu pryder a straen mewn sefyllfaoedd bywyd anodd, a dywedodd yr Aelod Cabinet ei fod yn fater i'r Hosbis.

(x) Cwestiwn gan y Cynghorydd S.J. Haines

Cafwyd cyhoeddiad diweddar gan Lywodraeth Lafur y DU ynglŷn â gorsafoedd trenau newydd yng Nghymru. Nid oedd Sain Tathan wedi'i gynnwys ar y rhestr, er bod arian wedi'i ddyrannu i'r prosiect gan y Llywodraeth Geidwadol flaenorol. Mae'n amlwg felly nad oes unrhyw gynlluniau i Sain Tathan dderbyn gorsaf drenau yn y dyfodol rhagweladwy.

Gan fod y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig yn seiliedig ar ddarparu tai mewn ardaloedd â thrafnidiaeth gyhoeddus dda i gwrdd â Chynllun Sero Net y Cyngor hwn a Llywodraeth Cymru a Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol, sy'n rhoi "egwyddor datblygu cynaliadwy" ar waith, a fydd y Cyngor hwn yn ailedrych ar y Cynllun Datblygu Lleol Newydd mewn perthynas â thai yn ward Sain Tathan?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Ymgysylltu â'r Gymuned, Cydraddoldeb a Gwasanaethau Rheoleiddiol

Ceisir eglurder pellach gan Lywodraeth y DU ynglŷn â chyfleoedd cyllid ar gyfer Sain Tathan. Wrth i'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y Cynllun Datblygu Lleol Newydd gael ei datblygu ymhellach, bydd y Cyngor yn parhau i asesu ac ystyried y dyraniadau arfaethedig, a'u perthynas ag opsiynau trafnidiaeth, cyfleoedd cyflogaeth a seilwaith arall.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Haines ynglŷn â'r gyfran ddiweddaraf o dai mewn diffyg, sut y byddai'r Cyngor yn cefnogi pobl i fynd i'r gwaith neu ardaloedd eraill gan ddefnyddio trafnidiaeth gyhoeddus, ac ymatebodd yr Aelod Cabinet gan ddweud y byddai hyn yn cael ei ystyried fel rhan o broses y Cynllun Datblygu Lleol Newydd.

(xi) Cwestiwn gan G.D.D. Carroll

A fydd yr Aelod Cabinet yn egluro'r rhesymeg dros newidiadau diweddar i Strategaeth a Ffeirir y Cyngor ar gyfer ei Gynllun Datblygu Lleol?

Ateb gan yr Aelod Cabinet dros Ymgysylltu â'r Gymuned, Cydraddoldeb a Gwasanaethau Rheoleiddiol

Trwy baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol Newydd, dylai'r Cyngor ddyrannu tir a fydd yn realistig yn dod ymlaen i'w ddatblygu yn ystod cyfnod y Cynllun yn unig. Trwy drafodaethau gyda hyrwyddwyr y safle yng Ngogledd-orllewin y Barri, sefydlwyd bod materion cyflawni oherwydd diffyg cytundeb ffurfiol rhwng sawl tîrfeddiannwr gwahanol. Felly, roedd angen chwilio am safleoedd amgen yn y Barri, gan mai hwn yw'r anheddiad mwyaf cynaliadwy yn y Fro o ran cysylltiadau trafnidiaeth gyhoeddus da, cyfleoedd cyflogaeth ac amrywiaeth eang o wasanaethau a chyfleusterau, a dyma'r ardal sydd â'r angen mwyaf am dai fforddiadwy.

Yn dilyn asesiad manwl o'r safleoedd ymgeisiol sydd ar gael, nodwyd bod tri safle yn y Barri yn addas i'w hystyried ymhellach, yn amodol ar ymgynghoriad cyhoeddus i gael gwybod am farn ystod o randdeiliaid. Gyda'i gilydd byddai'r safleoedd hyn yn darparu bron i 500 o gartrefi mawr eu hangen, gan gynnwys tai fforddiadwy.

Atodol

Gofynnodd y Cynghorydd Carroll a oedd cydnabyddiaeth o effaith gosod 400 o dai ychwanegol ar ardal a allai achosi anawsterau traffig a heriau eraill, ac ymatebodd yr Aelod Cabinet gan ddweud bod angen tai fforddiadwy ac y byddai unrhyw ddatblygiadau yn destun ymgynghoriad, lle byddai'r holl opsiynau sydd ar gael yn cael eu hystyried.